

Στις 30 Ιουλίου 2021,
σε ηλικία 88 ετών, έφυγε
από τη ζωή ο πρωτοπόρος
της ελληνικής κρουαζιέ-
ρας Ανδρέας Ποταμιάνος.
Πάντα και παντού «πα-
ρών», άνθρωπος της επι-
τυχίας, ακόμη και στην
όποια αποτυχία. Πρέσβης
αλλά και εργάτης της
ελληνικής ιδέας, πέραν
της ναυτιλίας και ένεκα
αυτής. Αποχαιρετισμός
και μια πρώτη δόση απο-
μνημονευμάτων του
μεγάλου εφοπλιστή

Ανδρέας Ποταμιάνος ‘Υστατο χάρε

ΚΕΙΜΕΝΟ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΠΡΑΝΟΣ

Υπήρξε εμβληματική μορφή της ελληνικής επιβατηγού ναυτιλίας. Από τους επιφανέστερους εκπροσώπους μιας παλιάς και μεγάλης ναυτικής οικογένειας. Υπηρέτησε πιστά μια ναυτιλία εθνική, πάντοτε οργανικά συνδεδεμένη με την Ελλάδα και την εθνική οικονομία της. Η πίστη του σ' αυτή την εθνική αντίληψη της ναυτιλίας οδήγησε την εταιρεία Ηπειρωτική στην κορυφή της παγκόσμιας κρουαζιέρας. Ο Ανδρέας Ποταμιάνος υπηρέ-

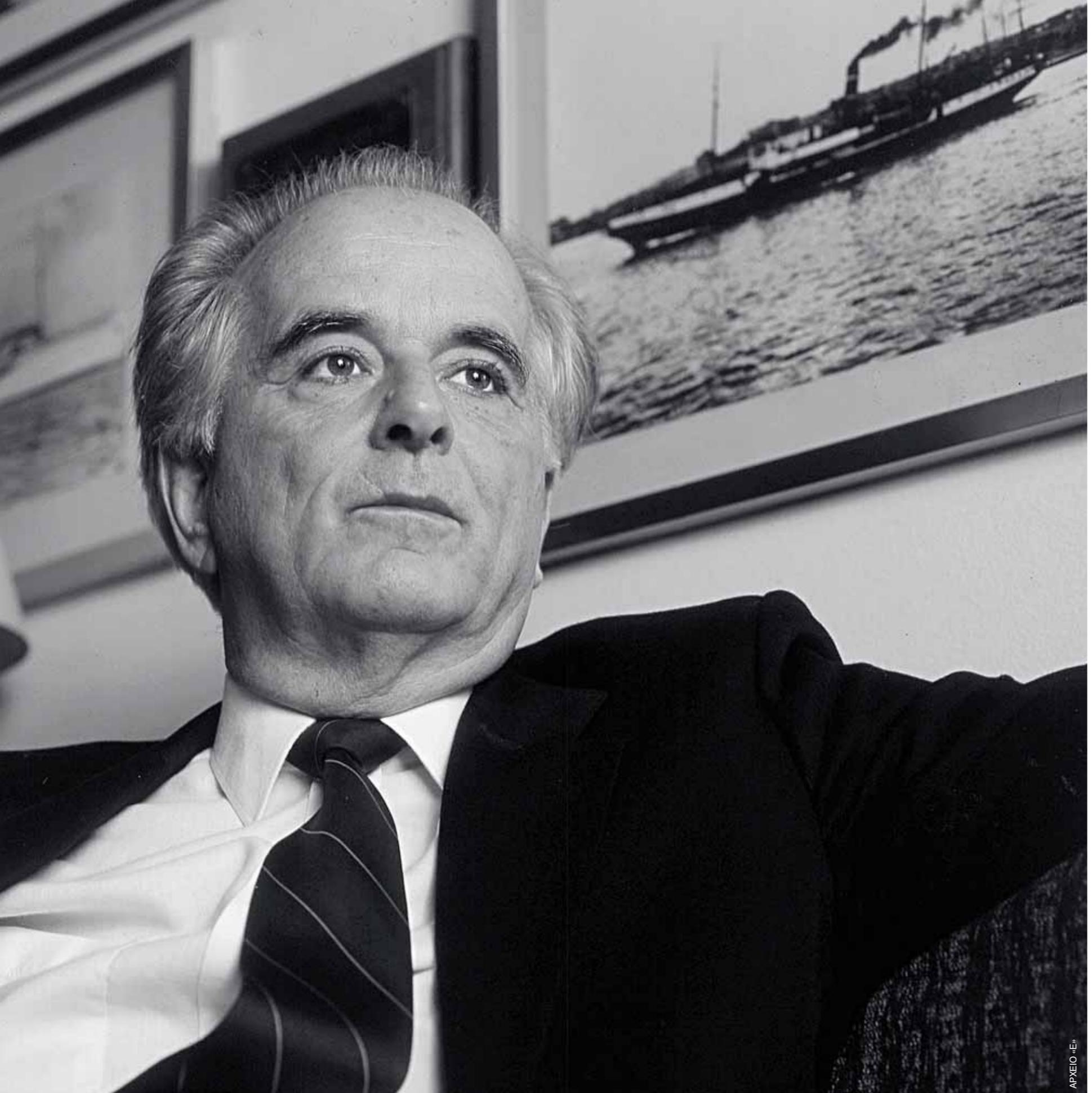
τησε πολύπλευρα τα εθνικά συμφέροντα, και ιδιαίτερα την Κύπρο. Το 1964, σε στενή συνεργασία με τον τότε πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου συνέβαλε στον αθόρυβο εξοπλισμό της μεγαλονήσου, μεταφέροντας με τα καράβια του τη μετεμφιεσμένη σε αλλοδαπούς τουριστές μεραρχία υπεράσπισή της. Όταν ο δικτάτορας Παπαδόπουλος του ζήτησε να τη φέρει πίσω, απάντησε: «Ούτε έναν στρατιώτη δεν πρόκειται να μετακινήσω από την Κύπρο...». Στην εφοπλιστική του σταδιο-

δρομία είδε μεταπτώσεις που θα μπορούσε να είχε αποφύγει αν δεν πίστευε και δεν επέμενε μέχρις εσχάτων στον ελληνοκεντρισμό της ναυτιλιακής δράσης. Υπήρξε πάντοτε σεμνός και διακριτικός επιχειρηματίας. Θα τον θυμάμαστε ως εκπρόσωπο μιας καθαρά ελληνοπρεπούς επιχειρηματικότητας, πάντα στενά δεμένης και με τον Πειραιά.

ΜΙΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΜΟΝΟΣ ΤΟΥ

Ο φιλτατός Ανδρέας ανήκε σε εκείνη την κατηγορία των αν-

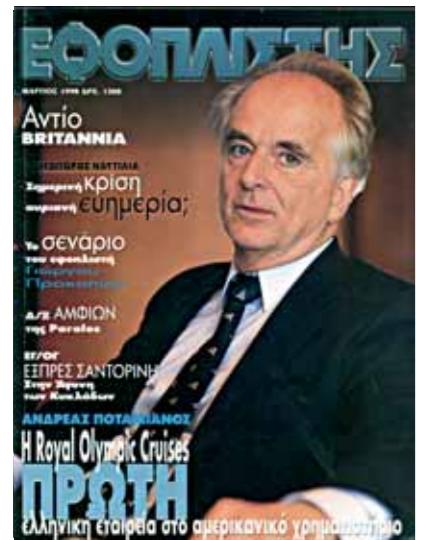
θρώπων που «τους έχει φιλήσει ο Θεός», όπως έλεγαν οι παλαιότεροι. Προκισμένος με ταλέντα, άνθρωπος που ζούσε έντονα την κάθε μέρα σαν να ήταν η τελευταία, ικανότατος επιχειρηματίας, γρήγορος στις αποφάσεις του. Τον θυμάμαι να κάνει «ζέσταμα» στο σαλόνι του 7ου ορόφου πηδώντας σαν εμποδιστής τις πολυθρόνες και τους καναπέδες, κάνοντας επιτόπου δέκα κοιλιακούς και δύο ανάποδες τούμπες, να σηκώνεται, να τινάζεται, να φτιάχνει το μαλλί και να μου λέει: «Τώρα είμαι ►

ΔΕΝ ΥΠΕΣΤΕΙΛΕ ΠΟΤΕ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΣΗΜΑΙΑ

ODYSSEUS. Ένα από τα εμβληματικά κρουαζιερόπλοια της Ηπειρωτικής

Το εξώφυλλο του «Ε» Μαρτίου 1998

μια χαρά, μπορώ να συζητήσω ακόμη και με σένα!». Υπεράνω όλων είχε την Ελλάδα. Την πατρίδα, το ένονο, Έννοιες που εμφύσησε στους αδελφούς Γιώργο και

Ανδρέα Ποταμιάνο ή ακάματη μητέρα τους Ελένη, η αεικίνητη Ερυθροσταυρότησα, η γυναίκα που αντιμετώπισε με θάρρος και αυτοθυσία τους Γερμανούς, η «αδελφή Ελένη» που έκρυψε οικογνειες Εβραίων στο σπίτι της οδού Νίκης, που έκλεινε κάθε παρουσία της σε κοινωνική εκδήλωση με τον Εθνικό Ύμνο.

«Ελληνική σημαία-Έλληνες ναυτικοί-ελληνική φιλοξενία» ήταν το τρίτυχο στο οποίο στηρίχτηκε όλη η φιλοσοφία της Ηπειρωτικής, της μεγαλύτερης εταιρείας κρουαζέρας στη Μεσόγειο από τα τέλη του 1950 μέχρι τις αρχές του 1970, πρωτοπόρας και με τον βυζαντινό σταυ-

ρό στην τσιμινιέρα της (και όχι με το... «τετράφυλλο τριφύλλι», όπως είπε ένας από τους εκφωνήσαντες επικήδειο στην απέριττη νεκρώσιμη ακολουθία στο Α' Νεκροταφείο της Αθήνας, την Τετάρτη 4 Αυγούστου).

Η Ελλάδα ήταν παρούσα σε κάθε σημείο των πλοιών, η Ελλάδα που ταξίδευε μαζί με τους επιβάτες, στις αποσκευές τους, στα ταξίδια της επιστροφής τους. Και ήταν πολλές χιλιάδες τουρίστες που έρχονταν κάθε χρόνο να κάνουν κρουαζέρα στα ελληνικά νησιά με ένα από τα δώδεκα κρουαζιερόπλοια της εταιρείας. Τα πλοία που απέτιλαν από την Πειραιά κάθε Δευτέρα και Παρασκευή, και ποτέ Τρίτη! Για τον Ανδρέα Ποταμιάνο, η Τρίτη ήταν «αποφράς ημέρα», καθώς Τρίτη έπεισε η Κωνσταντινούπολη. Γ' αυτό και η κρίσεια του έγινε Τετάρτη. «Όχι Τρίτη, προς Θεού», είπαν οι θυγατέρες του όταν τους έγινε η σχετική πρόταση...»

ΣΑΝ ΠΟΛΕΜΙΚΗ ΤΑΙΝΙΑ

Στα 31 του χρόνια, το 1964, ο Ανδρέας Ποταμιάνος πρωταγωνίστησε σε μια περιπέτεια που θα άξιζε (αν είχε γίνει ευρύτερα γνωστή) να γυριστεί ταινία-υπερπαραγωγή στον κινηματογράφο. Βρέθηκε σε μιστική αποστολή, με εντολή του τότε πρωθυπουργού Γεωργίου Παπανδρέου, να μεταφέρει με τα πλοία της Ηπειρωτικής την περίφημη Ελληνική Μεραρχία στην Κύπρο. Φυσικά, κάτι τέτοιο ήταν ιδιαίτερα επικίνδυνο. «Με ενθουσίασε η ίδεα. Ήταν μια αποστολή που κάθε Έλληνας πατριώτης θα ήθελε να εκτελέσει. Δέχτηκα αμέσως και μαζί με τον φίλο μου, σήμερα στρατηγό Κόρκα (σ.σ.:

Εμβληματική μορφή της επιβατηγού ναυτιλίας, από τους επιφανέστερους εκπροσώπους μιας παλιάς και μεγάλης ναυτικής οικογένειας. Η πίστη του στην εθνική αντίληψη της ναυτιλίας οδήγησε κάποτε την Ηπειρωτική στην κορυφή της κρουαζιέρας

Ανδρέας Ποταμιάνος

Ανδρέας Ποταμιάνος

ΑΡΧΕΙΟ «Εγκληματικής Δικαιοσύνης»

Μυστική αποστολή στην Κύπρο, εν έτει 1964: «Με ενθουσίασε η ιδέα. Ήταν μια αποστολή που κάθε Έλληνας πατριώτης θα ήθελε να εκτελέσει. Δέχτηκα αμέσως και μαζί με τον φίλο μου, σήμερα στρατηγό Κόρκα οργανώσαμε και εκτελέσαμε την επιχείρηση στο έπακρο»

λόμπι και πετύχαιναν να αναπτύσσουν στενές σχέσεις με τον εκάστοτε πρόεδρο των ΗΠΑ. Είχαν αναλάβει να πειστεί η αμερικανική προεδρία προκειμένου να δρομολογήσει τη «φόρμουλα» για την επιστροφή της Ελλάδας στο στρατιωτικό σκέλος του NATO, από το οποίο την είχε αποσύρει (δικαιότατα, όπως έλεγε ο Ποταμιάνος) ο πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής. Το πλάνο τους αποδείχθηκε σωστό και η επιστροφή της χώρας έγινε με τους κατά το δυνατόν λιγότερους κραδασμούς. Το 1988, όταν πραγματοποήθηκε η φονική επίθεση των Παλαιστίνων κομάντος στο ελληνικό κρουαζερόπλοιο CITY OF POROS των αδελφών Κυρτάτα, οι διεύθυνσις τουριστικές επιχειρήσεις απεύθυναν με διακοπή κάθε επαφής την Ελλάδα.

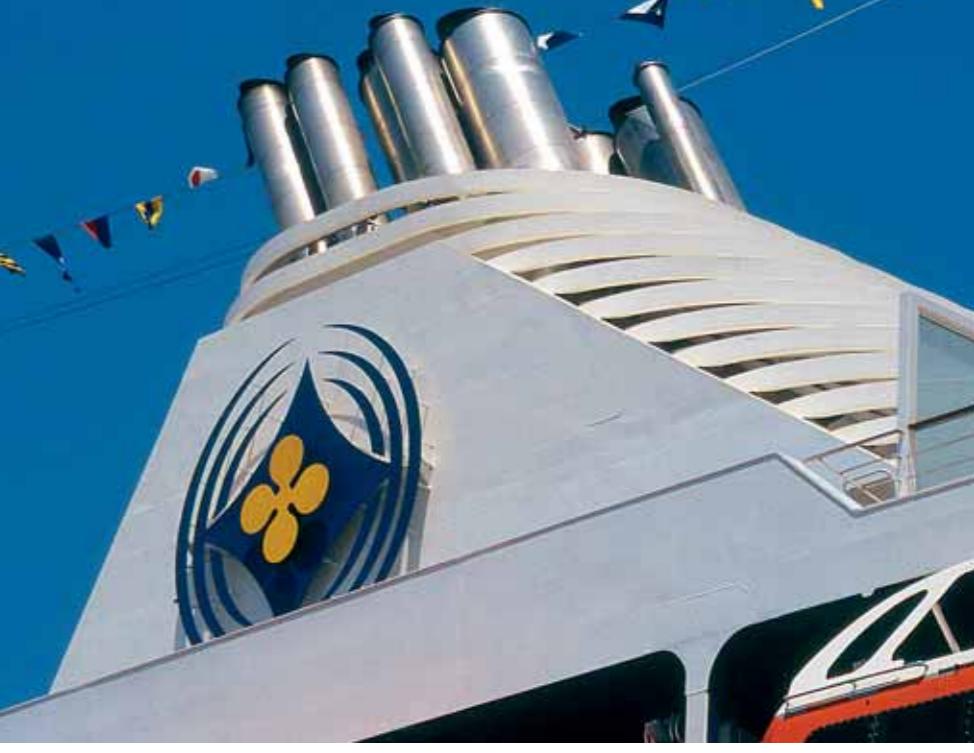
Την προσπάθεια να αποκατασταθούν οι ισορροπίες την πήρε πάνω του ο Ανδρέας. Ταξίδεψε σε όλα τα μήκη και πλάτη του κόσμου και συνομίλησε ακόμη και με ηγέτες κρατών προκειμένου να μην υποστεί η χώρα τουριστικό αποκλεισμό. Και τα κατάφερε.

ΑΣΥΛΛΗΠΤΗ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑ

Κάποια στιγμή, διαισθανόμενοι ότι η έλευση της παγκοσμιοποίησης ήταν ζήτημα χρόνου, οι αδελφοί Ποταμιάνοι πούλησαν την Ηπειρωτική έναντι πολύ μεγάλου ποσού στην αμερικανικών συμφερόντων Carnival. Οι Αμερικανοί όμως, που έβλεπαν μακρύτερα, σχεδίαζαν να μειωθούν στο ελάχιστο τα ελληνικά πληρώματα, και φυσικά τα πλοία δεν θα έφεραν πλέον την ελληνική σημαία. Τότε ο Ανδρέας άρχισε μια επίπονη και προσεκτικά μεθοδευμένη προσπάθεια ώστε να πάρει πίσω την εταιρεία. Ιδού τι αφηγείται ο ίδιος: «Η Ηπειρωτική αγωνίζοταν για τον τουρισμό της Ελλάδας. Όταν αποφασίσαμε να την πουλήσουμε στην Carnival, ένιωσα ότι ξεπουλώντας τη χώρα μας και τον τουρισμό της. Μέσα μου είχα ένα αίσθημα ντροπής, γιατί οι αγοραστές δεν είχαν τη δική μας νοοτροπία, δεν σέβονταν την Ελλάδα ούτε τους εργαζομένους μας. Σκέφτηκα ότι κατά κάποιο τρόπο οφείλουμε στην πατρίδα να κρατήσουμε την εταιρεία μας. Είχα πάει με τον Χρήστο Λαμπράκη κάτω στα νησιά Μορίσους (σ.ο.: στον Μαυρίκιο), στην

Αφρική. Φεύγοντας, με «έτρωγε» το ότι «κάναμε δουλειά» με την Carnival και λέω του αδελφού μου του Γιώργου να μην υπογράψει μέχρι να γυρίσω. Ο Γιώργος, υπό την πίεση που υπέστη, υπέγραψε. Έγινε αρρώστησα μ' αυτό. Μπορεί τότε η Carnival να ήταν η πρώτη εταιρεία στον κόσμο, αλλά εμένα δεν μου άρεσαν. Όταν κάναμε τη συμφωνία, απέτησαν και τη διοίκηση και απαγόρευαν στους υπαλλήλους μας να μπουν στα γραφεία μας. Όταν ακυρώσαμε την πώληση, η Carnival κατέφυγε σε μεγάλα (ελληνικά, δυστυχώς) ναυτιλιακά δικηγορικά γραφεία. Κι εγώ επισκέφθηκα στο Μαζίμου τον πρωθυπουργό Ανδρέα Παπανδρέου και τη Μαργαρίτα και τους εξήγησα ότι καλό είναι για την Ελλάδα να ακυρωθεί η συνεργασία με την Carnival. Ο Παπανδρέου έστειλε τον Κατσιφάρα να με βοηθήσει. Συμφώνησε και ο αδελφός μου, ώστε να μην ξεπουλήσουμε την πατρίδα μας. Τότε γινόταν φοβερός πόλεμος από την Ένωση ότι θ' αλλάζουν σημαία στα πλοία. Τα υπόλοιπα είναι γνωστά...».

Για να λέμε την αλήθεια, ο Ανδρέας Ποταμιάνος κινήθηκε πολιτικά, κάτι που δεν μπορούσαν να συλλάβουν οι Αμερικανοί. Από πλευράς του επιστρατεύτηκαν «όλα τα μέσα», η τότε κυβέρνηση του ΠασοΚ έβγαλε το λάδι στους νέους πλοιοκτήτες, οι (τότε) ελληνικές τράπεζες (ιδιαίτερο ρόλο έπαιξε ο Δ. Κροντέρας) συνέδραμαν τους Πο-

ταμιάνους και η Ηπειρωτική επέστρεψε στον «βιζαντινό σταυρό», με ελληνικά πληρώματα και ελληνική σημαία. Δεν έχει σημασία αν τελικά επεκράτησε η παγκοσμιοποίηση και η Ηπειρωτική έχασε όλα της τα βαπτόρια. Σημασία έχει ότι ο Ανδρέας Ποταμιάνος δεν υπέστειλε ποτέ την ελληνική σημαία. Και ότι η Ηπειρωτική έπεσε μαχόμενη –αλλά αυτή είναι μια άλλη ιστορία.

ΜΙΑ ΖΩΗ ΕΛΛΑΔΑ!

Έμεινε πάντα πιστός στην Ελλάδα. Κράτησε την έδρα του στον Πειραιά και ήταν ο πρώτος που ανύψωσε ένα μεγαλοπρεπές μέγαρο στην τότε οδό Αλκίμων. Και κάλεσε τον τότε δήμαρχο Πειραιώς Αριστείδη Σκυλίτση, τον ανέβασε στο μπαλκόνι του 7ου ορόφου (εκεί ήταν μέχρι τέλους το στρατηγείο του) και του έδειξε την περιοχή, που ήταν ακόμη «τα Καρβουνιάρικα», λέγοντας: «Καλά, δεν πρέπει αυτή η οδός να γίνει λεωφόρος και το λιμάνι πια να αλλάξει μορφή!». Από τότε η οδός Αλκίμων μετονομάστηκε σε Ακτή Μιαούλη και σε ελάχιστο χρόνο ξεφύτρωσαν σαν μανιτάρια τα γύρω επιβλητικά κτίρια. Έτσι, τότε, στην κυριολεξία άνοιγαν δρόμους οι εφοπλιστές! Ο Ανδρέας Ποταμιάνος ήταν άνθρωπος «του Θεού». Πίστευε βαθιά και είχε πάντα την Ορθοδοξία σδημότου. Να τι αφηγήθηκε για την «Κυρα-Παναγιά»: «Είχα ακούσει για ένα νησί που βρισκόταν μετά την Αλόνησο και λεγόταν Κυρα-Παναγιά ή αλιώς Πελαγονήσι. Όταν ο

ΝΑΥΤΙΛΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ: ΕΛΛΗΝΟΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟ ΛΟΜΠΙ,

ΠΡΟΕΔΡΟΙ ΗΠΑ, ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ ΚΑΙ ΚΑΡΑΜΑΝΗΣ

**«Η Ηπειρωτική
έσωσε το μο-
ναστήρι και η
Παναγιά έσω-
σε την Ηπει-
ρωτική. Το
πλοίο μας χά-
θηκε, αλλά οι
700 άνθρωποι
που επέβαιναν
δεν έπαθαν
ούτε γρατζου-
νιά! Γύρω τους
κολυμπούσαν
δελφίνια και
δεν άφοναν
τους καρχα-
ρίες να πλο-
σιάσουν»**

Πάρης έκλεψε την Ωραία Ελένη, έμειναν εκεί αρκετό καιρό. Με τον φύλο μου τον Δημητράκη τον Τσάτσο πή-
ραμε ένα μικρό σκάφος και μετά την Αλόνησο βρήκαμε την Κυρα-Πανα-
γιά. Γύριζοντας γύρω από το νησί,
είδαμε ότι στην ανατολική πλευρά
υπήρχε ένα μοναστήρι. Ήταν η Γέν-
νησης της Θεοτόκου. Αράξαμε σ'έ-
να όρμο και ανεβήκαμε σιγά σιγά το
άγριο μονοπάτι. Όταν φτάσαμε, μας
καλωσόρισε ο ηγούμενος. Είχε έξι
μήνες να δει άνθρωπο. Ξεναγήθηκα-
με στο μοναστήρι και είδαμε ότι τα
δωμάτια ήταν τρύπα και έμπιναν
νερά. Υπήρχε εικόνα εγκατάλειψης.
Όταν αντικρίσαμε την εικόνα της Πα-
ναγιάς, συνέβη κάτι εκπληκτικό. Τα
μάτια Της σαν να σε κοιτούσαν. Καθί-
σαμε με τον Δημήτρη αρκετή ώρα.
Τον επόμενο χρόνο πήγαμε και συνα-
ντίσαμε έναν βοσκό από την Αλόνη-
σο, τον Γιώργο, που πήγαινε και βοη-
θούσε κάπου κάπου. Στην αυλή ήταν
μόνο ένα γαϊδούρι. Στενοχωρήθηκα
πάρα πολύ, διότι το μέρος ήταν ένα
αριστούργημα. Βλέπεις το Αιγαίο και
μακριά ένα άλλο νησί, που λέγεται
Ψαθούρα και ήταν πεδίο βολής της

της Μεγίστης Λαύρας, και εκπίμησε
το έργο μας. Από τότε γίναμε πολύ
καλοί φίλοι.

Το νησί είχε αγοραστεί από τον Άγιο Αθανάσιο. Το είχαν στην κατοχή τους Βυζαντινοί άρχοντες. Λειτουργόυσε ως μετόχι του Αγίου Όρους για να προμηθεύει με τρόφιμα, με κρέας, μέλι, λάδι και στάρι, τα εκεί μοναστήρια. Έτσι ξεκίνησε τότε η εκτροφή κατσικών στην Κυρα-Παναγιά και δεν σταμάτησε μέχρι σήμερα. Έπειτα από το έργο μεγάλωσε η πόστη μέσα μας. Πήγαναμε κάθε χρόνο και πολλές φορές πήγαιναν και οι ξυλουργοί μόνοι τους για να δουλέψουν χωρίς αμοιβή. Όταν συνέβη το τρομερό ναυάγιο του πλοίου μας, του ΩΚΕΑΝΟΣ, στη Νότια Αφρική, τρεις το πρώιμο με ξύπνησαν στη Σκιάθο. Καθώς επέστρεφα επειγόντως στον Πειραιά, προσευχήθηκα στην Κυρα-Παναγιά. Το πλοίο μας χάθηκε, αλλά οι 700 άνθρωποι που επέβαιναν δεν έπαθαν ούτε γρατζουνιά! Σώθηκαν όλοι. Γύρω τους κολυμπούσαν δελφίνια και δεν άφοναν τους καρχαρίες να πλησιάσουν. Εκείνη την ημέρα λόγω κακοκαιρίας είχαν βουλιάξει τριγύρω άλλα οκτώ πλοία. Κάθε Δεκαπεντάγουστο πάμε στην Κυρα-Παναγιά. Η Ηπειρωτική έσωσε το μοναστήρι και η Παναγιά έσωσε την Ηπειρωτική. «Τον Δεκαπεντάγουστο θα είμαι καλά και θα πάμε μαζί στην Κυρα-Παναγιά», μου είπε λίγο πριν εισαχθεί για τελευταία φορά στο νοσοκομείο. Το ίδιο είχε πει στην αγαπημένη σύζυγό του, πάντα δίπλα του, τη Φλερ, στις τρεις αγαπημένες θυγατέρες του Ελένη, Αλεξάνδρα και Κατερίνα, καθώς και στο «δεξί του χέρι», την Εβίκα Εδπίδη. Και το πίστευε, γιατί πάντα στη ζωή του κατάφερνε στο τέλος να κερδίζει...»

ΠΟΛΙΤΗΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ

Μου μίλησε και για τη γνωριμία και τις επαφές του με μεγάλες διεθνείς προσωπικότητες.

Ρόναλντ Ρίγκαν: «Τον θαύμαζα από τις ταινίες του. Όταν ανέλαβε, είδα ότι ήταν πρακτικός άνθρωπος, έπαιρνε αποφάσεις γρήγορες, ήταν φίλος με τη Θάτσερ. Τον γνώρισα μέσω του National Prayer Breakfast, μιας ετήσιας εκδήλωσης που πραγματοποιείται στην Ουάσιγκτον από το 1953, συνήθως ►

Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΗΣ «ΜΕΤΑΜΦΙΕΣΜΕΝΗΣ» ΜΕΡΑΡΧΙΑΣ

MINOAN LINES

a Grimaldi Group company

ΠΕΙΡΑΙΑΣ - ΚΡΗΤΗ - ΚΥΚΛΑΔΕΣ

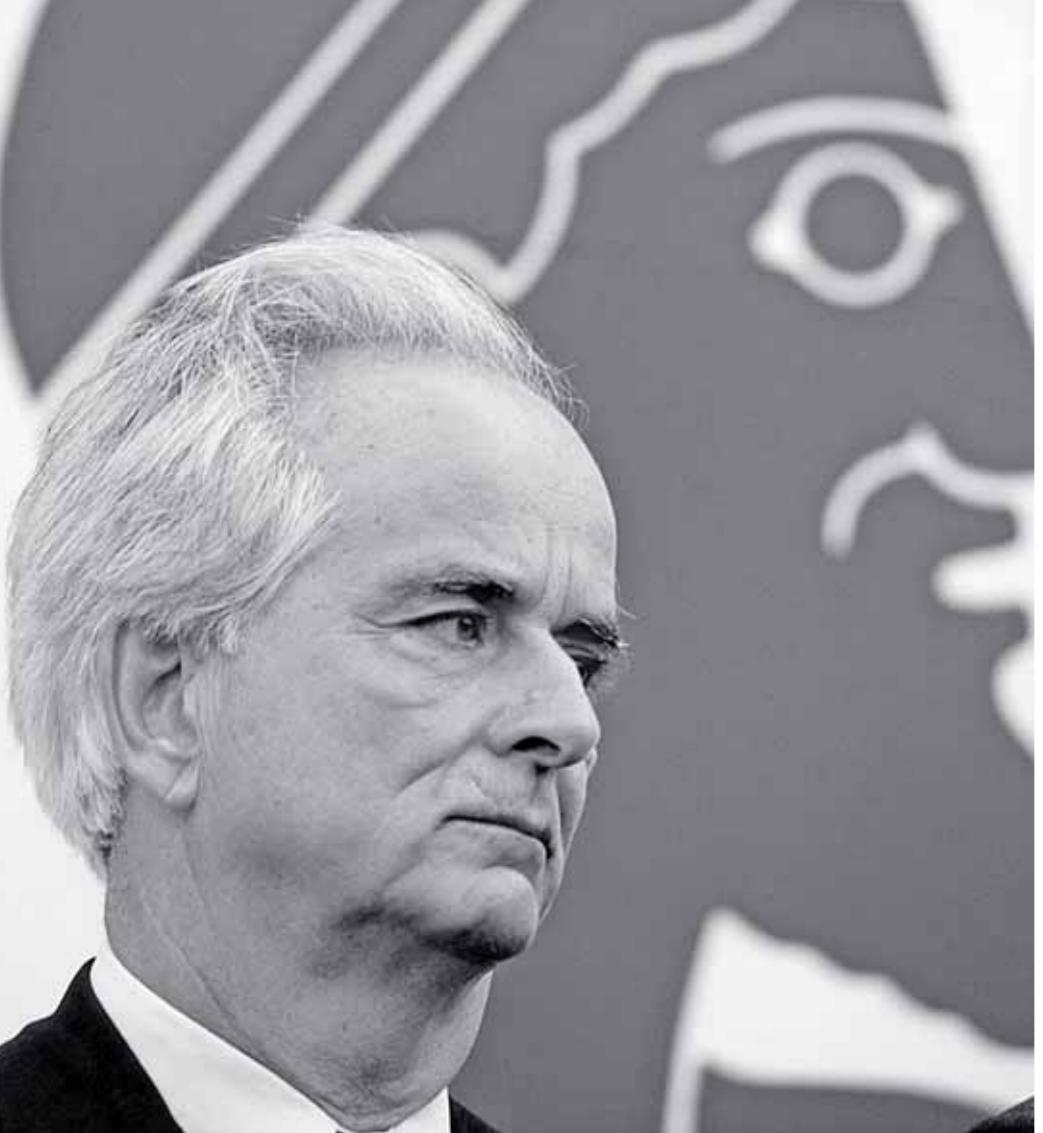
- ΠΕΙΡΑΙΑΣ - ΗΡΑΚΛΕΙΟ
- ΠΕΙΡΑΙΑΣ - ΧΑΝΙΑ
- ΠΕΙΡΑΙΑΣ - ΜΗΛΟΣ* - ΧΑΝΙΑ
- *ΠΕΙΡΑΙΑΣ - ΣΥΡΟΣ - ΤΗΝΟΣ - ΜΥΚΟΝΟΣ - ΠΑΡΟΣ - ΝΑΞΟΣ - ΣΑΝΤΟΡΙΝΗ - ΗΡΑΚΛΕΙΟ

ΓΡΑΜΜΕΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ**

- ΠΑΤΡΑ - ΑΓΚΩΝΑ • ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ - ΚΕΡΚΥΡΑ* - ΑΓΚΩΝΑ
- ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑ - ΚΕΡΚΥΡΑ* - ΜΠΡΙΝΤΙΖΙ

*Εποχικό δρομολόγιο, **Εκτελούνται από την GRIMALDI EUROMED Spa

Το κύκνειο
άσμα ενός
σπουδαίου
ανθρώπου
της θάλασ-
σας: Μια επι-
στολή προς
την πολιτική
ηγεσία, μια
επιστολή
που ακόμη
περιμένει
να μελετηθεί
καλά από
τους παρα-
λίπτες...

την πρώτη Πέμπτη του Φεβρουαρίου. Στην πραγματικότητα είναι μια σειρά συναντήσεων μεταξύ μεσημεριανού γεύματος και δείπνου, το “Εθνικό Πρωινό Προσευχής”. Διοργανώνεται στην αίθουσα χορού του Hilton και φιλοξενεί κάθε χρόνο περίπου 3.500 επισκέπτες, συμπεριλαμβανομένων διεθνών προσκεκλημένων από πάνω από εκατό χώρες: μέλη του Κογκρέσου αλλά και προσωπικότητες απ’ όλο τον κόσμο που πιστεύουν στο Θεό. Εκεί γνωρίστηκα με τον Μπερνέτ Τόμσον και γίναμε φίλοι. Εκεί συνάντησα και τον Ρόναλντ Ρίγκαν και συζητήσαμε διάφορα θέματα, όπως τα Special Olympics. Ήταν σπουδαία προσωπικότητα, ντυνόταν πολύ ωραία και, όταν συζητούσες μαζί του, ήταν σαν να μιλάς με έναν στενό σου φίλο».

Χίλαρι και Μπιλ Κλίντον: «Με τη Χίλαρι ήρθαμε πολύ κοντά στη Διεθνή Ολυμπιακή Ακαδημία, στην Ολυμπία. Ήταν μαζί και η κόρη της. Κουβεντιάσαμε για την Ελλάδα και τους Ολυμπιακούς Αγώνες. Ο Κλίντον είχε κοντά του έναν Έλληνα, πολύ σημαντι-

κόντο τον Άντι Μανάτος, που αργότερα χρησιμοποίησε τις υπηρεσίες του και η κυβέρνηση Παπανδρέου. Αυτός είχε πολύ καλές σχέσεις με όλους τους Δημοκρατικούς. Έχει μια από τις μεγαλύτερες εταιρείες πολιτικών συμβούλων/lobbying. Ερχόταν και βοηθούσε τον τουρισμό της Ελλάδας. Απ' αυτόν γνώρισα τον Κλίντον».

Βλαντιμίρ Πούτιν: «Από τον Πούτιν έλαβα το παράσημο του Αγίου Ανδρέα. Οι Ρώσοι έχουν τη Μονή Αγίου Παντελεήμονος στο Άγιον Όρος. Εκεί ήταν παλιά ένα μοναστήρι με 3.000 μοναχούς. Ένα μέρος της μονής κάηκε και τότε ο πρέσβης της Ρωσίας στην Ελλάδα, ο Στουκάλιν, που ήταν και φίλος μου, επειδή ήξερε και τις σχέσεις που είχα με τον Παπανδρέου με παρακάλεσε να αυξήσουμε το όριο των Ρώσων μοναχών, που τότε ήταν μόνο 15. Διοργάνωσα ένα συνέδριο με τον Βλαντιμίρ Γιακούνιν, επικεφαλής του τμήματος Πολιτικής Διακυβέρνησης του Πανεπιστημίου Λεμονόσοφ, για τον παγκόσμιο πολιτισμό. Ήρθαν καλεσμένοι στην Πάτρα και από τη

Φωσική Εκκλησία. Και, φυσικά, όλα πήγαν κατ' ευχήν». **Θεόδωρος Κρίτας:** «Ένας επταηκτικός άνθρωπος, που προσκαλούσε διάφορους καλλιτέχνες. Δεν είχε όμως τα χρήματα να καλεί πάντα μεγάλες προσωπικότητες. Εγώ τον βοηθούσα στο ότι, κάθε καλλιτέχνη που έφερνε μαζί με το συγκρότημά του, τους πήγαινα μια κρουαζιέρα. Έτσι γνώρισα τον Νουρέγιεφ, τον Παβαρότι και τη Μαργκότ Φοντέιν, που χόρεψε με τον Νουρέγιεφ στο Ηρώδειο. Η Φοντέιν ήταν πολύ φίλη με τη Μαρία Καρρά, που ήταν παντρεμένη με έναν Κουβανό ονόματι Τεκουέβας. Την κάλεσα στο σπίτι της μητέρας μου και φάγαμε μαζί. Όταν τελείωσε το δείπνο, βάλαμε μουσική και χορέψαμε ένα σλόσου».

Νάνα Μούσχουρη: «Τη γνώρισα στα νεανικά μου χρόνια. Τραγουδούσε σ'ένα κέντρο στην οδό Μουρούζη. Ένα μικρό μπαράκι ήταν, αλλά από την πρώτη φορά που την άκουσα είπα ότι είναι καταπληκτική. Τότε ήταν ακόμα άγνωστη...».

Μαρία Κάλλας: «Τη θαύμαζε πολύ ο Χρήστρος Λαμπράκης. Απ' αυτόν τη γνώρισα. Μάλιστα, τον έκανε έξω φρενών όταν του ζήτησε 5.000 δολάρια για να τραγουδήσει στην Επίδαυρο. Ήταν μεγάλη προσωπικότητα».

Αριστοτέλης Ωνάσης: «Είχαμε συναντηθεί πολλές φορές στη ΧΡΙΣΤΙΝΑ. Ήταν φίλος με τον πατέρα μου και ερχόταν συνέχεια στο σπίτι των Ποταμιάνων στον Βόλο».

Ο ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ως επίλογο σε τούτη την αναφορά στον αλησμόνητο φίλο μου, τον «πατριάρχη» της ελληνικής κρουαζιέρας Ανδρέα Ποταμίανο, θα θυμίσω την περίφημη επιστολή που απέστειλε πριν από έναν χρόνο στον υπουργό Ναυτιλίας και κοινοποίησε στον πρωθυπουργό Κυριάκο Μητσοτάκη και τους υπουργούς Τουρισμού Χάρη Θεοχάρη και Επικρατείας Γιώργο Γεραπετρίτη. Ήταν το κύκνειο άσμα ενός σπουδαίου ανθρώπου της θάλασσας, που αγάπησε την Ελλάδα, την κρουαζιέρα, την Κύπρο και την οικογένειά του. Μια επιστολή που ακόμη περιμένει να μελετηθεί καλά από τους παραλήπτες. Ας τη διαβάσουν προσεκτικά, πριν να είναι πολύ αργά...
Θα δημοσιευθεί στον «Ε» Οκτωβρίου 2021. ☩

Ο «Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτίλας» ιδρύθηκε το έτος 1921 και αποτελεί τον φορέα εκπροσώπησης των κλάδων της Ακτοπλοΐας, των Διεθνών Πλόων και της Κρουαζιέρας στην Ελλάδα.

Στα 100 χρόνια λειτουργίας του έχει συνεισφέρει ουσιαστικά στην προάσπιση, προαγωγή και προβολή της σημασίας και συμβολής της επιβατηγού ναυτιλίας στην ελληνική οικονομία, στην προώθηση του τουριστικού προϊόντος της Χώρας και στην ανάπτυξη των νησιωτικών περιοχών. Μέσω της ανάληψης σημαντικών πρωτοβουλιών και ενεργειών έχει ενεργή συμμετοχή στη βελτιστοποίηση του θεσμικού πλαισίου λειτουργίας της επιβατηγού ναυτιλίας στην Ελλάδα, στην Ευρωπαϊκή Ένωση και παγκοσμίως.

Διαχρονικά έχει ανταποκριθεί και συνεχίζει να ανταποκρίνεται με επιτυχία στην αποστολή του, συμβάλλοντας σημαντικά στον περαιτέρω εκσυγχρονισμό και ανάπτυξη της ελληνικής επιβατηγού ναυτιλίας, που δημιουργεί ένα ανταγωνιστικό εθνικό κεφάλαιο στον ευρωπαϊκό οικονομικό ανταγωνισμό.

Σύνδεσμος Επιχειρήσεων Επιβατηγού Ναυτιλίας
Ακτή Μιαούλη 7-9 • 185 35, Πειραιάς
Τηλ.: 210 4220 820, 210 4226 156 • Fax: 210 422
Email: seen@ath.forthnet.gr • www.seen.org.gr

